

Pro nedostatky odůvodnění Ústavní soud opakovaně zrušil rozhodnutí o vazbě

19.3.2024 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Proti stěžovateli bylo zahájeno trestní řízení pro přečin vydírání. Po poškozené měl stěžovatel požadovat, aby mu s přítelem vrátila všechny jeho věci a zbraně, které mu měl její přítel odcizit z vozidla. Okresní soud vzal stěžovatele do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. b) a c) trestního řádu (vazba koluzní a předstižná). Okresní státní zastupitelství poté rozhodlo o pominutí důvodu vazby koluzní. Následným usnesením okresní soud rozhodl o ponechání stěžovatele ve vazbě, a to z důvodu vazby předstižné. Stížnost proti tomuto usnesení byla krajským soudem zamítnuta. Proti oběma rozhodnutím obecných soudů podal stěžovatel ústavní stížnost, o níž Ústavní soud rozhodl nálezem sp. zn. III. ÚS 2498/23. Tehdy ústavní stížnosti částečně vyhověl, protože usnesením krajského soudu byla porušena ústavně zaručená práva stěžovatele podle článku 8 odst. 1, 2 a 5 a článku 36 odst. 1 Listiny. V odůvodnění Ústavní soud uvedl, že napadená rozhodnutí nebyla v požadovaném rozsahu řádně, přesvědčivě a logicky odůvodněna, a to zejména z hlediska konkrétních skutečností zakládajících důvodnou obavu, že stěžovatel bude jednat způsobem podle § 67 písm. c) trestního řádu. Po vydání citovaného nálezu Ústavního soudu byl stěžovatel na základě své žádosti usnesením okresního soudu propuštěn z vazby na svobodu.

V době před vydáním citovaného nálezu ovšem rozhodovaly obecné soudy opětovně o ponechání stěžovatele ve vazbě. O žádosti stěžovatele usnesením rozhodl okresní soud tak, že žádost zamítl a ponechal stěžovatele ve vazbě. O stížnosti proti tomuto rozhodnutí rozhodl krajský soud napadeným usnesením tak, že ji též zamítl.

Třetí senát Ústavního soudu (soudkyně zpravodajka Lucie Dolanská Bányaiová) rozhodoval o ústavní stížnosti napadající právě tato usnesení a ústavní stížnosti vyhověl a napadená usnesení zrušil. Soudy porušily ústavně zaručená práva stěžovatele na osobní svobodu a spravedlivý proces.

Vady odůvodnění, které Ústavní soud zjistil již dříve a kterými došlo k porušení základních práv stěžovatele, okresní soud zopakoval i tentokrát a krajský soud jeho pochybení nijak nenapravil. Odůvodnění nyní napadeného rozhodnutí okresního soudu se v podstatě nelišilo od toho původního, které přitom Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 2498/23 považoval za nedostatečné. Ústavní soud proto znovu zdůraznil, že v duchu tzv. doktríny zesílených důvodů pro trvání omezení osobní svobody musí být zřejmé, proč bylo k uvalení vazby přistoupeno a zda má dále trvat. Zároveň je třeba zvážit možnosti nahradit ji jiným vhodným opatřením podle trestního řádu. Obecné soudy musejí při posuzování trvání důvodů předstižné vazby vždy zhodnotit i osobní poměry obviněného a uvést konkrétní zdůvodnění, proč hrozí, že bude trestnou činnost opakovat.

Konkrétní skutečnosti zakládající důvodnost vazby v počáteční fázi trestního stíhání totiž mohou během trvání vazby ztrácet na významu či přesvědčivosti a pro ospravedlnění dalšího trvání zbavení osobní svobody obviněného ve vazbě už nemusí postačovat. Delší trvání vazby musí být ospravedlněno dalšími závažnými konkrétními důvody, které vylučují nahrazení vazby jiným opatřením podle trestního řádu. Porušení práva na osobní svobodu může spočívat zvláště v tom, že soud pouze zopakuje důvody uváděné v počáteční fázi vazby, aniž by náležitě vysvětlil, proč je trvání vazby i nadále nezbytné. Právě to se stalo v případě stěžovatele.

Podle Ústavního soudu jsou pochybení soudů o to závažnější, že od prvotního vzetí do vazby uplynulo

několik dalších měsíců. Nedostatky v odůvodnění rozhodnutí o omezení svobody tak představují ještě silnější zásah do základních práv stěžovatele, než v předchozím případě. Případ se tak vrací před obecné soudy, které jsou závěry Ústavního soudu vázány.

<https://www.usoud.cz/aktualne/pro-nedostatky-oduvodneni-ustavni-soud-opakovane-zrusil-rozhodnuti-o-vazbe>